

Nevarna igra.

F. PALNÁK:

Mamičin grob.

a vseh svetih dan. Prvo opravilo so ravno končali, in ljudje so hiteli iz cerkve: gospodinje, da hitro skuhajo kaj za lačne želodce družine, da nakrmijo kure. Moški pa so se zbirali pred cerkvijo, da slišijo, kaj novega oznani občinski pot, kdo bi rad kupil krmo, ki je nimajo v obilici, kdo prodaja ceneje krompir, ki so ga pridelali letos tako malo — da si nabašejo tobaka v pipo in malo prerešetajo še eno in drugo. Polagoma pa se izgublja gruča za gručo, ta na to stran, ona na ono, mnogo jih je, ki se napotijo do trafike, kjer se oskrbe s tako nepotrebno dragim zeljiščem in kjer še bolj brez potrebe popijejo čašico slivovke. Otroci so jo pocedili že naprej, veseli, brezskrbni — saj jim ni treba misliti, kaj skuhajo; mamica jim oskrbi to; saj še nimajo poželjenja ne po tobaku ne po slivovki. Veseli, brezskrbni . . .

Med njimi pa je stopal Predalski Franček. Počasi je šel, in sklonjena mu je bila mlada glava, in živo je gledalo njegovo oko. In njegov korak ni bil namerjen na Predalje, kjer je bil doma. Doma? Pet let si je že služil tam na tem domu kruh pastirja, pet let — četudi je imel hoditi še dve zimi v šolo. Franček je bil siromak — mamica mu je počivala že pet let pod grudo v domači fari, ki je bila poldrugo uro od njegovega zdajšnjega doma. In tja je šla danes njegova misel, tja je šlo njegovo srce, tja se je

napotila njegova noga. K mamici . . . Na njen grob . . . Nič ni čutil lačnega želodca. No, da, čutil ga je — a v srcu je bil čut močnejši: k mamici . . .

Spomnil se je ravno, ko je stopal navzdol, da še ni nič jedel danes. Milo se mu je storilo, a ni se mu stožilo po nezabeljenem zelju, ki bi prišlo na mizo; spomnil se je žgancev, ajdovih in koruznih, ki so se kar tresli, ko jih je prinesla na mizo njegova rajnka mamica, na njih pa mleka, tako belega, tako sladkega. „Če ti bo premalo mleka, pa povej, Franček, saj ga da Dimka dosti,“ tako mu je še rekla; in bolj je občutil blagoslov kakor zdaj, ko zagodrnja gospodar: „Blagoslovi nam gospod Jezus naše jedi.“

Milo se je storilo Frančku, ko je mislil na to. Pa kako ga je mamica lepo poklicala zjutraj: „No, Franček, vstani, na pašo bo treba!“ Oj, kako so mu bili očki hipoma jasni pa veseli! Zdaj nima koga veselo gledati, četudi bi tako rad: „Klada zaspana!“ to je dobro jutro, ki ga sliši dan-nadan od gospodarja.

„Oj, mamica!“ je glasno vzdihnil in pospešil je korak, da bi prej dospel tja na njen grob, da poljubi sveto zemljo, ki jo krije, da potoži nji, ljubljeni, vse svoje težave. In glej! Kakor da se ga je dotaknila ljuba roka, kakor da je vzela njegovo malo, raskavo ročico v svojo gladko. — Začutil je bil mamico pri sebi.

„Ali si ti, mamica?“ In poljubilo ga je rahlo na zagorelo čelo, in roko v roki sta hodila dalje, mamica in njen Franček. Po dolini, pa po klancu navzgor, pa zopet po klancu navzdol je držala njuna pot, in zopet na gričku sta se ustavila: Pred njima se je belila domača vasica; mala cerkviča, poleg nje nizko župnišče, nekaj korakov proč nova šola z rdečo streho in velikimi okni in še par hišic — to je bila domača vas. Okoloinokolo hribi in po njih so bile med drevjem in goricami razmetane bele hiške kakor pri jaslicah. — Pa po teh ni gledal Franček. Zgoraj nad cerkvičo po rebri se je razprostiral mal ograjen prostor, na njem leseni, že polomljeni križi — tja je splaval njegov pogled: „Oj, mamica!“ In toplo mu je stisnila rokco ona ljuba, ki jo je držala v svoji. Še hitreje je šel korak, še bolj je soplo, še bolj je utripalo malo srce . . . Po pešpoti, ne skozi vasico je dospel na pokopališče. Tam ni videl ljudi, ki so krasili grobove svojih, ampak je šel naravnost k nemu, dobro znanemu, pokleknil ter si pokrill lice:

„Mamica!“

Poljubilo ga je na čelo, in bilo mu je tako dobro, tako dobro . . .

Solnce pa je poslalo svoj žarek, ki je ves ogrnil v svoje zlato Frančka, ki je slonel ob križu ter se zgovarjal s svojo mamico . . .

* * *

„Franček, kaj si prišel? Čakali smo te doma s kosilom;“ bila je sestra, ki je prinesla zelenja in belih krizantem, da okraši materin grob, pa drobnih svečk, da jih prižge na njem. Velika je že bila sestra in je gospodinjala očetu in še malim bratcem in sestricam, ki še niso bili godni za službo; gospodinjala s tem malim, kar so pridelali na dveh malih njivicah in kar je prislужil oče zidar. Kar je bilo drugega posestva, je šlo za dolge mate-

rine bolezni, ko so gospodinjali tuji ljudje v hiši in niso tako štedili kot domači. Zdaj pa je gospodinjala ta sestra Ana, ki je bila že velika in močna in dobro je gospodinjala. Vesel je bil oče, da mu ni bilo treba iskati druge žene, ko je imel rajnico tako rad, in ni bilo treba dati otrokom mačehe. Težko je bilo prva leta — a prebilo se je z božjo pomočjo.

Ta sestra Ana, je videla, da je Franček še ves medel in lačen, pa je kar pustila svoj jerbas na grobu, prijela Frančka za roko ter ga odvedla domov. Tu pa mu je postregla z mlekcem, tako belim, tako sladkim, in mu nadrobila vanj kruha, gostega in rumenega — oj, še bolj rumenega kot je pšenični pri gospodi. In Franček je jedel in jedel, da ga je zadovoljno gledala Ana, da se mu je smehljajal oče, ki je prisedel k mizi — jedel, dokler ni pojedel vsega, odložil žlico, se pokržižal, pa kar dejal:

„Zdaj pa gremo grob krasit, kaj ne?“

In šli so Ana, Franček pa še drugi mali. Ti pa so le skakali tam na pokopališču, da se je Frančku zdelo kot bi grešili, ker svet je prostor, kjer spe rajniki večno spanje.

* * *

Zvečerilo se je. Solnce je še čez hrib gledalo radovedno, kaj bo še danes na zemlji, ko so vsepovsod tako krasili počivališča umrlih, a iti je moralo in ni videlo Frančka, ki je tako zvesto pazil, da ne ugasne katera od šestih svečic, ki jih je sam nažgal na mamičinem grobu. Ko pa se je temnilo le boljbolj, sta šla še onadva s sestro Ano zadnja od groba...

Šest je odbila ura. Tedaj je tisti čas, ko začne zvoniti po vseh cerkvah in zvoni celo uro, ko začno moliti po krščanskih hišah vse tri dele rožnega venca, ko se vzdignejo angeli v nebesih ter se napotijo, da sprejmijo iz vic one verne duše, ki so prebile kazen za male grehe ter se jim odpro vrata v nebeški raj...

„Kdo ve, morebiti je tudi mamica med njimi? Saj jih ni tako polnih ljudi, ki bi umrli brez najmanjšega greha in šli gorki v nebesa; morebiti je mamica danes med temi dušami!“

In iskreno je odgovarjal: „Sveta Marija, Mati božja, prosi za nas grešnike...“ Oče pa je imel v rokah molek, vsi so klečali v hiši, ko so molili tudi vse tri dele rožnega venca. Iskreno je molil Franček.

Ko pa je prišel oče še v prvem veselem delu do: „Jezus, ki si ga Devica v tempelju našla,“ že ni Franček več odgovarjal. Trudni mali je zadremal; na stran mu je klonila glavica, roke so bile še sklonjene k molitvi, usteca pa so bila rahlo odprta. Oče je namignil Ani, ta ga je vzdignila, ga položila v posteljo, in sladko je spal pod domačim krovom...

In glej! Hipno je bil na pokopališču na mamičinem grobu. Ni pa bil grob, kakor so ga zrl podnevi — bil je v živo skalo vsekan, ogromna skala, ki ga je zapirala, ta je bila odvaljena. In ves razsvetljen je bil grob. V njem pa je stala svetla postava z zlatimi lasmi in s tako milim pogledom v očeh, pa s tako ljubim nasmehom na ustnicah... Franček se je za hip zagledal vanjo:

„Mamica!“

„Franček!“ je zadehtelo, kakor bi se napolnil z vijolicami zrak, zazvenelo je, kakor bi narahlo raztresel cekine.

In že je bil Franček v mamičinem objemu, ki mu je z mehko roko gladila lase in mu s toplimi ustnami dahnila poljub na čelo. In pravila mu je:

„Zdaj mi je dobro, moj Franček! In tudi tebi bo dobro, ko prideš k meni, in prideš gotovo, ker dober boš, in jaz ti bom stala ob strani. Prideš k meni, ki sem v nebesih. In tvoja zasluga je, Franček moj, da sem v nebesih že zdaj. Tvoja molitev je danes prišla do ušes nebeškega Očeta; nasmehnil se je dobrotljivo ter mignil svojemu angelu, da me dvigne do nebeškega trona. Ti moj dobri Franček, zahvaljen, zahvaljen!“

In zopet je božala topla roka, poljubile so tople ustnice . . . Franček pa je gledal svetlo postavo z zlatimi lasmi in s tako milim pogledom v očeh pa s tako ljubim nasmehom na ustnicah . . .

„Mamica,“ so šepetale njegova ustna, in to šepetanje je slišal oče, ki je sedel pri postelji pa gladil mehke Frančkove lase.

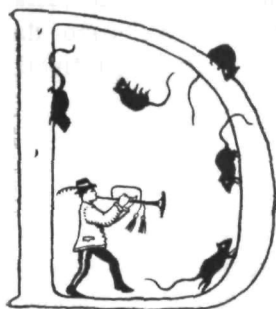
„Spavaj, dete,“ je govoril možak, „saj jutri gre zopet tvoja pot nazaj k tujcem, k tuji skledi . . .“

FRAN VOGLAR:

Iz ruskih knjig.

Lev in psiček.

Ivje zverine v mestu so kazali in za gledanje pobirali denar ali pse in mačke za hrano zverinam. Človek si je želel videti zverine; ugrabil je na ulici psička in ga prinesel v zverinjak. Pustili so ga gledati, a psička so vzeli in ga vrgli v kletko k levu, da bi ga snedel.

Psiček je skrčil rep in se stisnil v kot kletke. Lev je stopil k njemu in ga povohal.

Psiček je legel na hrbet, iztegnil tačice in mahal z repom.

Lev ga je sunil s taco in ga prevrnil.

Psiček je vskočil in se postavil pred levom na zadnje noge.

Lev je gledal na psa, zmajal z glavo semtertja ter se ga ni dotaknil. Kadar je gospodar vrgel levu mesa, je lev odtrgal kos mesa in ga dal psu.

Zvečer, kadar je legel lev spat, je psiček legel zraven njega in mu položil svojo glavo na šapo.

Od tega časa je živel psiček v eni kletki z levom. Lev mu ni ničesar storil, ga je krmil, je spal z njim skupaj, a časih se tudi potrgal z njim.

Nekoč pride gospod v zverinjak in je spoznal svojega psička; rekel je, da je psiček njegov in prosil gospodarja zverinjaka, da mu ga odda.